

*Portraits
Портрети*

ОРИЕНТАЛИСТЪТ МАРИЯ МИХАЙЛОВА- МРЪВКАРОВА ОТБЕЛЯЗВА СВОЯ ЮБИЛЕЙ

Милена Йорданова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

През настоящата година видният ориенталист и уважаван преподавател от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова отбелязва своя 80-годишен юбилей. Изследователските ѝ интереси са насочени главно в езиковедски проучвания на османския, на съвременния турски, на татарския и кримско-татарския език. М. Михайлова-Мръвкарлова е един от най-изявените съвременни български преводачи от османски език, като приносът ѝ при разчитането на архивни документи за изучаването и осветляването на османския период от българската история е значителен.

Мария Стоянова Михайлова е свързана с Турция и турския език от самото начало на своя живот. Тя е родена на 7 август 1936 г. в българската болница „Евлоги Георгиев“ в космополитния Истанбул. Именно в Цариград преминава първата половината от детството ѝ, тъй като баща ѝ Стоян Иванов Михайлов работи като легационен чиновник в българското консулство 11 години (1934 – 1945).

През 1943 г. Мария Михайлова постъпва в Българското основно училище „Екзарх Йосиф I“, намиращо се в близост до сградата на тогавашното българско консулство в живописния квартал „Пера“ в Цариград. Силен отпечатък върху формирането ѝ като личност оказват нейните преподаватели и директорът на училището Иван Симеонов. До трето отделение (клас) първа нейна учителка е Кира (Александрова) Димитрова (сестра на революционера Тодор Александров), а след това е – Поликсения Мартинова. Не по-малко влияние оказват и съучениците ѝ, които са наследници на видни фамилии от т.нар. цариградски българи (като Тодоровски, Мартинови и др.).

В града, разположен на двата бряга на Босфора, бъдещата ориенталистка остава да живее до 1945 г., когато през октомври същата година семейството ѝ се завръща в България. Макар и кратък, този период на пребиваване в Турция белязва Мария Михайлова със своята универсалност. Именно в многокултурната полифоничност могат да се търсят обясненията за стремежа ѝ към нетрадиционни виждания на изследовател, владеещ отлично не само езика, но и познаващ издълбоко културата и народопсихологията на неговите носители.

М. Михайлова продължава образованието си в София. Учи последователно в 47. Народно основно училище „Емил Марков“ (1954 – 1947) и 47 Народна прогимназия „Емил Марков“ (1947 – 1949). През 1954 г. завършва столичното 21. Девическо средно училище „Хр. Ботев“ (1949 – 1954). След успешно положен изпит е приета за студентка във Филологическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (Софийския държавен университет). През периода 1956 – 1961 г. следва в тогава все още младата специалност „Ориенталистика“. Дипломира се през 1962 г., като защитава с отличие дипломна работа на тема „Говорът на татарите от с. Момчил, Балчишко“ (1961 г.) под научното ръководство на тюрколога Емил Боев.

След завършването на висшето си образование през октомври 1961 г. М. Михайлова-Мръвкарлова започва работа като преводач по турски език в Министерството на народната отбрана, където остава до 1965 г. В началото на 1965 г. (20 януари) е назначена като научен сътрудник III степен след явяване на конкурсен изпит в Ориенталския отдел (отдел „Ориенталски сборки“) на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ в София. Няколко месеца по-късно поема ръководството на Ориенталския отдел и остава негов ръководител до 1984 г. През 1969 г. е избрана за научен сътрудник II степен, а четири години по-късно (1973 г.) – за научен сътрудник I степен. През март 1984 г. напуска отдела „Ориенталски сборки“, за да се посвети на преподаването в системата на българското висше образование.

Преподавателската дейност на Мария Михайлова-Мръвкарлова в Софийския университет започва още през учебната 1967 – 1968 г. като хоноруван преподавател по османски език към Катедрата по ориенталистика при Софийския държавен университет. След това е поканена през март 1981 г. да изготви учебна програма и да преподава османски език на българи, които не знаят съвременен турски език, в Историческия факултет към Софийския университет „Климент Охридски“. От 1982 г. отново като хоноруван преподавател води занятията по османски език в специалност „Тюркология“.

През април 1984 г. преминава на академичната длъжност главен асистент, като е назначена в Центъра за източни езици и култури на Факултета по класически и нови филологии. На 16.11.1989 г. представя хабилитационен труд на тема „Български лексикални елементи в османския език (по османски документи от XV – XIX век)“ и през 1991 г. Научната комисия по филологически науки и изкуствознание при Висшата атестационна комисия ѝ присъжда научното звание доцент (диплома №15884 от дата 24.09.1991 г.).

По време на преподавателската си дейност в Катедрата по тюркология и алтаистика доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова чете следните лекционни курсове в бакалавърската степен: османски език, история и историческа граматика на турския език, османска дипломатика. В магистърската степен води курсове по: османска дипломатика (разширен курс), османска палеография,

османска сфрагистика и нумизматика, турски извори за българската история, превод и аотиране на османски документи. Семинарни занятия е водила по следните дисциплини: практически турски език (Hoşça Kal Köyüm), практически турски език (текстове I курс, текстове II курс, правопис на съвременен турски език I курс); османски език (в следдипломна квалификация).

М. Михайлова-Мръвкарлова е автор на „Помагало по история и историческа граматика на турския език“ (2004), което е предназначено специално за упражненията по „История и историческа граматика на турския език“. Тази дисциплина, разглеждаща основните закономерности на езиковите промени и периодизацията на историята на книжовния турски език, е въведена в специалност „Тюркология“ именно от нея през учебната 1988/1989 година с цел да се развие и обогати преподаваната дотогава историческа граматика. За конструктивното протичане на семинарните занятия тя подбира материали, които апробира в процеса на работа и след прецизиране публикува в учебник с христоматиен характер. Преди текстовете, включени от всеки автор, се съдържа кратка биобиблиографична информация за него. В края на книжното тяло е включен турско-турски речник на редките и остарели думи, както и обяснения на някои специфични изрази, съдържащи се в текстовете.

Доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова е съставител и на „Материали по османски език“ (1991) и „Помагало по османски език“ (ръкописи; учебни помагала по дисциплината „Османски език“). В тях се включват текстове за началния етап на обучение по османски език, които са подредени в прогресия с оглед на постепенното надграждане на познанията на студентите. Благодарение на изграждането им по специфична методика те могат да се използват за обучение както в специалност „Тюркология“, така и при изучаващи османски, които не владеят турски език.

Комбинацията от добро владение на съвременен турски и на османски език, както и оригиналният педагогически подход са основание доц. М. Михайлова-Мръвкарлова да бъде канена като преподавател и в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където преподава османски и турски език (1983 – 1985).

Доц. М. Мръвкарлова участва активно в процеса на изготвяне и актуализиране на учебни програми на множество дисциплини, изучавани в специалност „Тюркология“ в Софийския университет. Тя е автор на: „Османски език“ (1984 – 1985), „Историческа граматика на турския език“ (1984 – 1985), „Османска епиграфика“ (1984 – 1985), „Османска дипломатика – теория и практика“ (1989, 1991), „История и историческа граматика на турския език“ (1991). Актуализира темите за конспекта на държавния изпит по дисциплината „Увод в османската дипломатика“ (1991) за специалността. През учебната 1999 – 2000 г. изготвя учебните програми на османистичните дисциплини и ги чете в магистърската програма „Османистика“.

В рамките на преподавателската си дейност доц. М. Михайлова-Мръвкарва многократно е избирана за ръководител на учебните практики на студентите от специалност „Тюркология“ от IV курс (1989, 1998) и на османистичната специализация на студентите от IV курс от специалността (1991). Същевременно през 1991 г. доц. Мръвкарва поема и дейността на ръководител на студентска практика в Истанбул (Турция).

Сред административните дейности, с които доц. М. Михайлова-Мръвкарва се заема в Университета, е и назначаването ѝ за завеждащ архива на фондация „Св. Стефан“ към Центъра за източни езици и култури при Софийския университет (1991 – 2001). В рамките на две години (1994 – 1995) е избрана на длъжност отговорник на специалност „Тюркология“, през учебната 2000 – 2001 г. е ръководител на магистърската програма „Османистика“ към Катедрата по тюркология и алтаистика.

Доц. Мария Михайлова-Мръвкарва е научен ръководител на близо 20 дипломанти, от които всички защитават успешно магистърските си тези. В различни периоди тя е ръководител на специализанти в следдипломна квалификация „Османистика“ към Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Мария Михайлова-Мръвкарва многократно посещава Република Турция във връзка със служебните си задължения в Ориенталския отдел или Университета. През 1970 г. работи в Анкара по линия на Спогодба за културно сътрудничество между Турско езиково дружество и Турско историческо дружество (Турция) и Националната библиотека (България), а също и в Истанбул по линия на спогодбата между Главния архивен фонд и Българската екзархия във връзка с изпращането на архива в Министерството на външните работи.

В рамките на същата година тя е командирована от Министерство на външните работи в Сирия, където работи в библиотеката „Аз-Захария“ (Дамаск), в Дирекцията на историческите документи (Дамаск), Националния музей (Дамаск) и във Вакъфската библиотека (Халеб).

Съдбата свързва доц. М. Михайлова-Мръвкарва с Магреба. Тя живее за известен период в Алжир (1971 – 1972; 1989 – 1990) и Тунис (1977 – 1981). В рамките на тези частни посещения активно работи в Националната библиотека на Алжир и в архива на гр. Тлемсен (Алжир), както и в Националната библиотека на Тунис и в Държавен архив на гр. Тунис и гр. Мадия.

Мария Михайлова-Мръвкарва има значителен принос в проучването и аотирането на османски документи. С помощта на колегата си арабист Фурат Джевахири от Ориенталския отдел в Националната библиотека през 1975 г. правят първи начален опис на ръкописната сбирка от източни ръкописи и старопечатна литература в Томбул джамия (Шумен). Незаменима е помощта ѝ при аотирането на османски документи от архивните сбирки на музеите в Плевен, Видин, Кюстендил, гр. Брезник, Добрич (Толбухин),

Балчик и при организирането на сбирката от източни ръкописи на Държавната библиотека в Пловдив (1983).

Изследванията си или части от тях Мария Михайлова-Мръвкарлова представя като доклади в престижни научни форуми или публикува като статии в утвърдени научни списания в страната или чужбина. Тя е един от малкото български ориенталисти, които са участвали в международен конгрес по тюркология в Истанбул, организиран от Турското езиково дружество (IV конгрес – 1982 г.). Заради своя авторитет сред академичната общност е избрана за член на редакционната колегия на сп. „Българско изтокознание. Acta Orientalia Bulgarica“ (1990 – 1994).

Монографията „Следи от влиянието на българския език върху езика на османските документи (XV – XIX век)“ (2005) е диахронно изследване, което запазва актуалността си и до днес. Тя е посветена на лексикалната интерференция, на заемаването на лексеми от или през български език в османски език, като словесните елементи са ексцерпирани от архивни документи, съхранявани в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и в други архивохранилища в България и чужбина. Именно този впечатляващ труд по историческа контактология и обхваща на източниците, от които е събран корпусът, е доказателство за навлизането на българските лексикални елементи в официалния за империята език и показва, че проникването не се е осъществявало само на регионално ниво, тоест на диалектна основа. Изследването притежава висока научна стойност и се отличава със задълбоченост и изчерпателност на съдържанието. То излиза извън рамките на чисто езиковедско и осветлява етнолингвистичната ситуация в една многонационална държава, каквато е Османската империя, като се фокусира върху българската езикова територия от разглеждания период. Специално внимание се отделя на важен въпрос, какъвто представлява проследяването на пътищата за проникване на българските лексикални елементи в османския език и културно-историческите условия, при които се е осъществило това навлизане.

„Увод в османската сфрагистика“ (2006) е резултат от дългогодишно проучване в областта на сигилографията от османския период. Целта на авторката е да представи основните видове печати (мастилни отпечатыци) и техните специфики, използвани по време на османския период. С оглед на това се разчитат на арабица, транскрибират се на латинска графика и се превеждат на български език представителни образци без оглед на езика, на който са написани (османски, арабски или персийски). Книгата е сериозен принос не само за българската, но и за световната османистика.

Доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова е автор на „Кримскотатарско-български речник. Балчишки говор“ (2012), представляващ респектиращ лексикографски труд. Той е първият кримскотатарско-български речник, чийто словник е изграден изцяло на основата на балчишкия говор на кримската-

тарския език. Речникът представлява мащабно изследване с научно-приложен характер, за осъществяването на което е била необходима събирателска дейност в продължение на десетки години. Именно поради факта, че речникът е изготвен на базата на лексика, събирана от информатори от Североизточна България, той се отличава значително от другите двуезични татарски речници, които са съставени предимно на основата на писмени текстове. Изключително положителен аспект на речника е, че освен превода на лексемите се посочват примери със съответната дума, както и фразеологизми и гатанки, които също са преведени на български език. Висока оценка за труда на авторката се съдържа в обстоятелството, че тя се е постарала да намери съответствие на всяка включена в речника дума, като описателно се предават единствено реалии, за които липсва еквивалент в българския език.

Темата за кримските татари е една от водещите в изследователската работа на Мария Михайлова-Мръвкарлова. Доказателство, че тя е един от изтъкнатите изследователи в български и европейски мащаб на кримските татари, преселили се поради съответната историческа конюнктура в Южна Добруджа, е и монографията „За кримските татари от Североизточна България“ (2013), която е резултат от дългогодишните задълбочени изследвания на авторката в областта на езика, културата, историята и етнографията на тази етническа група, живееща компактно в североизточния район на днешна България. Ерудицията на М. Михайлова-Мръвкарлова и научноизследователският ѝ усет към интерпретацията на фактологичния материал се открояват във всички глави на книгата, където не само прецизно е представен богат теренен материал, но и успешно е систематизиран и анализиран. Интересен момент в тази монография е, че в нея се разглеждат отношенията не само между татарите в общността, но и взаимовръзките между отделните членове на семейството (напр.: отношението към жената, към децата, към възрастните, към роднините и др.). Монографията „За кримските татари от Североизточна България“ е несъмнен принос към разработването на националната етнопсихология и диалектология и представлява интерес за широк кръг от специалисти: ориенталисти, балканисти, историци, етнографи, културолози и др.

Доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова членува от десетилетия във влиятелни научни институции. Тя е член на Историческото дружество при БАН (от 1965 г.), на Съвета по комплектуване при Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ за източна литература (1965 – 1984), на секцията по архивистика за издаване на османски архивни и наративни документи XV – XIX век към Българската академия на науките (1965 –), на Съюза на учените в България – секция „История“ (от 1974 г.) и др. Участва активно и като научен секретар на Секцията по издаване на турски архивни и наративни материали към Българската академия на науките (1973 – 1975). В Националната библиотека е член на Съвета по комплектуване (1981 – 1984), а през 1982 г. е отговорник и уредник от българска страна на

Първата изложба на турската книга в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, осъществена по линия на културната спогодба с Република Турция.

Ориенталистът доц. М. Михайлова-Мръвкарова има голям принос за развитието на османистиката и тюркологията в България, в частност на османската сфрагистика и палеография, османската дипломатика, архивистиката и историческата граматика на турския език в България. Тя се откроява като един от големите познавачи на кримскотатарския език и културата на тази народностна група, населяваща предимно североизточните райони на България. Същевременно доц. Мръвкарова се отличава и като един от малкото специалисти по въпросите на културата и езика на гагаузите. Благодарение на участието ѝ в различни научни експедиции в страната и на предприемането от нейна страна на самостоятелни такива е събран много ценен езиковедски и фолклорен материал за тюркоезичните народностни групи, обитаващи Североизточна и Югоизточна България.

Постиженията на доц. М. Михайлова-Мръвкарова за развитието на българската наука и за проучването на българската история се оценяват от редица институции, които ѝ връчват множество награди и грамоти. Сред тях са Грамота за отлични постижения и особени заслуги в изграждането и развитието на Народна библиотека „Кирил и Методий“ по случай 100-годишнината от създаването ѝ (1978), юбилеен медал „1300 години България“ (1981), Грамота за заслуги в изграждането и развитието на архивното дело в България (1982), Диплом за принос в дейността на Национален музей „Параход Радецки“ (1986) и др.

Ориенталистът доц. М. Михайлова-Мръвкарова е учен с огромен авторитет и виден университетски преподавател. Тя е един от най-изявените съвременни изследователи в областта на изтокознанието, получили високо признание не само у нас, но и извън пределите на България. Като специалист, тя е високо ценена в научната общност, за което свидетелстват нееднократните ѝ покани като консултант и участник в престижни специализирани издания. Освен с познанията и задълбочеността си на професионалист тя си е извоювала специално място в академичната общност с всеотдайната си преподавателска дейност, деликатност, щедрост, отзивчивост, добронамереност и подкрепа към колегите. Нейната ерудиция, възискателност и прецизност са критерий за научната стойност на изследвания в областта на ориенталистиката.

AN ANNIVERSARY OF THE ORIENTALIST MARIA MIHAILOVA-MRAVKAROVA

✉ **Dr. Milena Yordanova, Assist. Prof.**
Department of Turkic and Altaic Studies
University of Sofia
Sofia, Bulgaria

БИБЛИОГРАФИЯ НА ДОЦ. МАРИЯ МИХАЙЛОВА-МРЪВКАРОВА

Хабилитационен труд:

1991

Български лексикални елементи в османския език (по османски документи от XV – XIX век). 338 с., 46 с. факс. Хабилитационен труд за придобиване на научното звание „доцент“, защитен на 16.11.1989.

Монографични изследвания:

2004

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Помагало по история и историческа граматика на турския език.* София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2004, 148 с. ISBN 978-954-07-1789-2

2005

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Следи от влиянието на българския език върху езика на османските документи (XV – XIX век).* София: Авангард Прима, 2005, 248 с. + 25 с. факс. ISBN 978-954-323-137-0

2006

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Увод в османската сфрагистика.* София: Авангард Прима, 2006. 176 с. ISBN 978-954-323-240-6

2012

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Кримскотатарско-български речник (Балчишки говор).* София: Авангард Прима, 2012. 294 с. ISBN 978-954-323-974-0

2013

Михайлова-Мръвкарлова, М. *За кримските татари от Североизточна България.* [Редактор: Юлия Кирилова] София: Авангард Прима, 2013. 134 с. ISBN 978-619-160-132-5

Съставителска дейност:

1964

Турски извори за българската история. Т. I. (колектив) – Редакция и коментар: Б. Цветкова. София, 1964. (Участие като съставител и преводач в колектив).

1970

Опис на тимарски регистри. (Съставители: Мария Михайлова, Аспарух Велков, Петко Груевски; Редактор: Бистра Андреева Цветкова). София, 1970, 96 с.

1974

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Опис на турски документи за Русия, Полша и Чехия, запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Кирил и Методий“.* /*Inventaire de documents turcs relatifs à la Russie, la Pologne et la Bohème, conservés à la section orientale de la Bibliothèque Cyrille et Méthode.* Част първа. (Съставител: Мария Стоянова Михайлова-Мръвкарлова; Редактори: Кирила Николова Възвъзова-Каратеодорова). София: Народна библиотека „Кирил и Методий“, 1974. 126 с. + 10 с. факс.

Грозданова, Елена Александрова, Стефан Андреев, Аспарух Велков, Петко Груевски, Страшимир Димитров, Мария Франц Калицин, Мария Михайлова-Мръвкарлова. *Турски извори за българската история.* Т. V. (Редакция и коментар: Бистра Андреева Цветкова). София: Българска академия на науките, 1974, 709 с. (Участие като съставител и преводач в колектив. вж. с. 197 – 239, с. 335 – 350).

1975

Протоколи от съдебния процес срещу Атанас Узунов и другите подсъдими по Хасковското покушение през 1873 година. София: Народна библиотека „Кирил и Методий“, 1975, 200 с. (Участие като съставител и преводач на протоколи. вж. Свезка I, с. 1 – 17, с. 27 – 44, с. 190 – 192 и Карта на България: Селища в Турция, България и Румъния, свързани с живота и дейността на Атанас Узунов до 1873 година).

1976

Възпоменателен сборник по случай стогодишнината от Априлското въстание и Ботевата чета 1876. София, 1976. Съставител: Мария Михайлова-Мръвкарлова. (превод на док. 132, с. 137).

1978

Македония. Сборник от документи и материали. София: Българска академия на науките, 1978, 822 с. Съставител: Мария Михайлова (преводач на документи: свезка I – с./№ 63 – 65; свезка II – с./№ 4, с./№ 66, с./№ 110, с./№ 140, с./№ 157, с./№ 159; свезка III – с./№ 29, с./№ 36, с./№ 49, с./№ 53, с./№ 55, с./№ 62, с./№ 75–76, с./№ 78, с./№ 84, с./№ 93, с./№ 114 – 115).

1984

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Опис на турски документи за съпротивата и националнореволюционните борби на българския народ през XIX век.* /*Inventaire de documents turcs sur la résistance et les luttes nationales révolutionnaires du peuple bulgare au XIX siècle.* (Съставител: Мария Стоянова Михайлова-Мръвкарлова; Редактори: Кирила Николова Възвъзова-Каратеодорова, Бистра Цветкова). София: Народна библиотека „Кирил и Методий“, 1984. 342 с. + 10 с. факс.

Семеен архив на Хаджитошеви. Т. I. София: Българска академия на науките, 1984, 820 с. (Участие с превод на док. №21, №46 – 47, №79, №85, №94, №183, №203, №258, №335, №359, №422, №427 и №477).

1986

Турски извори за българската история. Т. VII. София: Българска академия на науките, 1986, 527 с. (колектив) (Мария Михайлова-Мръвкарлова е преводач на документи №19, №21, №29, №31, №57, №64, №70–71, №96, №111, №117 – 118).

1993

Опис на османотурски документи за занаяти и търговия (XVI–XIX в.), запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. (Съставители: Аспарух Траянов Велков, Петко Йорданов Груевски, Светлана Любомирова Иванова, Мария Стоянова Михайлова-Мръвкарлова, Никола Любомиров Робев, Силянова, Емилия Емилова; Редактор: Стефан Андреев.) София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 1993, 900 с. (Участие като съставител и преводач).

2001

Михайлова-Мръвкарлова, Мария. *Непознатият Настрадин ходжа*. (Съставителство и превод на 125 анекдота). София: Amber, 2001. 77 с. (Съдържа и *Речник на редки, остарели и диалектни думи и термини*) ISBN 978-954-90673-4-3.

Турски извори за българската история. (колектив) София: Главно управление на архивите в България, Българска академия на науките, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2001, 530 с. (превод и коментар – в колектив. вж. документ №33, №44, №49, №54, №66, №76 – 78, №97, №99, №101, №137–138, №142, №155, №166, №171, №176, №180, №182, №184, №197).

Статии и студии в периодични научни издания:

1967

Mihaylova-Mravkarova, M. Milli Kütüphanenin Şarkiyat Şubesi. – *Yeni Hayat*. Sofya, Sayı 5, Mayıs 1967, s. 7.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Документи за просветното дело през XIX век в Османската империя, съхранявани в Ориенталския отдел на НБКМ. – *Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий“*. Т. VII (XIII). София, 1967, с. 306 – 351.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Ориенталски отдел. – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*, Т. VII (XIII). София, 1967, с. 520.

1969

Михайлова-Мръвкарлова, М. Ориенталски отдел. – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. Т. IX /XV/. София, 1969, с. 269.

Попов, Н., Михайлова-Мръвкарлова, М. Документи о балканских странах в архивном собрании Восточного отдела Народной Библиотеки имени Кирилла и Мефодия. – *Association internationale d'étude du sud-est européen*. III. Histoire XVe – XVIIe Ss., Sofia, 1969, p. 421 – 429.

1970

Михайлова-Мръвкарлова, М. Деветдесет години от създаването на „Ориенталски сбирки“ на Народната библиотека „Кирил и Методий“. – *Библиотекар*. София, 1970, с. 41 – 46.

1973

Михайлова-Мръвкарлова, М. Поп Кръстьо и шифрованата телеграма до Търново (Научно съобщение за шифъра на телеграмата с приложение на транскрипция, разшифроване и нов превод на телеграмата). – *Векове*. София, 1973, 3, с. 70 – 74.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Регистър за облагане на раята от Балчишка каза с данък джизие за 1848 г. – *Известия на Окръжен исторически музей и Българско историческо дружество – Толбухин*. Т. I. Толбухин, 1973, Документи и материали. I – LXXIV.

1976

Михайлова-Мръвкарлова, М. Турско-български ръкописен речник от 1827 година. – *Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий“*. Т. XIV (XX). София, 1976, с. 371 – 376.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Ръкописни сбирки в библиотеките на Турция. – *Библиотекар*. София, 1976, 5, с. 37 – 40.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Кольо Фичето и покритият мост в Ловеч. – *Векове*. 1976, 1, с. 49 – 53.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Ориенталски отдел. – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. Т. XIV (XX). София, 1976, с. 746 – 750.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Два турски документа от 1868 г. за подготовка на революционна акция от български емигранти в Сърбия. – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. Т. XIV (XX). София, 1976, с. 633 – 642.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Гълъб Гълъбов (1892 – 1972). – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. Т. XIV (XX). София, 1976, с. 829 – 830.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Никола Георгиев Попов (1892 – 1975). – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. Т. XIV (XX). София, 1976, с. 833 – 834.

1979

Михайлова-Мръвкарлова, М. Документи за производството на розово масло в Старозагорско през XIX век. – *Известия на Националния селскостопански музей*. София, 1979, № 3, с. 130 – 140.

1982

Mihaylova-Mrıvkarova, M. Bulgaristan Tatarlarının Özel İsimlerinin Biçimleri. – In: *IV. Milletler Arası Türkoloji Kongresi 20 – 25 Eylül 1982*. İstanbul.

1983

Михайлова-Мръвкарлова, М. Борис Недков. – *Библиотекар*. София, 1983, кн. 5, с. 45 – 46.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Проф. Бистра Цветкова (1926 – 1982). – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. Т. XVII (XXIII). София, 1983, с. 607 – 608.

1987

Михайлова-Мръвкарлова, М. Относно някои етнопсихологически моменти при използването на тюркския език от гагаузите. – *Филология*, София, 1987, кн. 17 – 18. с. 174 – 176.

1990

Михайлова-Мръвкарлова, М. Османистиката (Osmanisme). – *Българско изтокознание. Acta orientalia bulgarica*. кн. I. София, 1990, кн. 1, с. 15 – 18.

1994

Михайлова-Мръвкарлова, М. Някои особености при личните имена на татарите от Североизточна България. – *Съпоставително езикознание*, 1994, 3 – 4, с. 69 – 76.

1995

Михайлова-Мръвкарлова, М. Татарите и татарските училища в България. – *Минало*, 1995, кн. 4, с. 44 – 59.

1996

Михайлова-Мръвкарлова, М. За времето „по турски“. – *Известия на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. София, 1996, Т. XXII (XXVIII), с. 224 – 229.

1998

Михайлова-Мръвкарлова, М. Новоиздирени османски документи за Ботевата чета. – *Минало*, 1998, кн. 1, с. 32 – 40.

2000

Михайлова-Мръвкарлова, Мария. Османски свидетелства за етническата история на Добруджанското причерноморие. – *Минало*, 2000, кн. 1, с. 48 – 52.

2009

Mihaylova-Mravkarova, M. Les dénominations des vents dans le vocabulaire des pêcheurs de la région située entre la ville de Balchik et cap Kaliakra. – *Съпоставително езикознание*, 2009, кн. 1, с. 90 – 97.

Михайлова-Мръвкарова, М. Из песенното творчество на гагаузите от Североизточна България. – *Чуждоезиково обучение*, 2013. год. XL, кн. 2, с. 218 – 232.

Приети за печат материали:

Михайлова-Мръвкарова, М. Татарски гатанки от Балчишко. – *Българско изтокознание. Acta orientalia bulgarica*. София.

Статии и студии в сборници:

1968

Михайлова-Мръвкарова, М. Турски документи за град Елена. – В: *Еленски сборник*. София, 1968, с. 453 – 455.

1976

Mihaylova-Mravkarova, M. Újabb Török Okmányok a Rákóczi-Emigrációról. – In: *Rákóczi-Tanulmányok- Szerkesztette Köpeczi Béla, Hopp Layos, R. Várkonyi Ágnes*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1976. p. 717 – 722.

Mihaylova-Mravkarova, M. A Rákóczi emigráció Törökszámban. Törökíratok a Nemzeti Könyvtár Orientalisztikai Osztályának anyagában. – In: *Századok a Şagyar történelmi társulat közlönye*. Budapest, 1976. 6. szám, Figyelő – p. 1121 – 1130.

Михайлова-Мръвкарова, М. Турцизмите в романа на Иван Вазов „Под игото“. – В: *Иван Вазов. Сборник материали от научната сесия по случай 125-годишнината от рождението на писателя*. Пловдив: Хр. Г. Данов, 1976. с. 209 – 222.

1980

Михайлова-Мръвкарова, М. Крепостта Калиакра през втората половина на XVIII в. (според турски архиви). – В: *Българско средновековие. Българо-съветски сборник в чест на 70-годишнината на проф. Ив. Дуйчев*. София: Наука и изкуство, 1980. с. 124 – 128.

1985

Михайлова-Мръвкарова, М. Османистиката в България през последните четиридесет години. – В: *Юбилейна научна сесия на Факултета по класически и нови филологии*. София: Университетско издателство „Климент Охридски“, 1985. с. 253 – 261.

Михайлова-Мръвкарова, М. Османските документи като изворов материал за миналото на Западните Родопи. – В: *Минало, бит и кул-*

тура на населението от Западните Родопи. Батак: ДП „Димитър Благоев“ – Пазарджик, 1986. с. 33 – 39.

1987

Михайлова-Мръвкарлова, М. Османските документи за налагането на исляма в Търговищкия край. – В: *Налагането на исляма в Търговищкия край*. Търговище: Дружество за разпространение на научни знания „Георги Кирков“ – Окръжен съвет, 1987. с. 44 – 52.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Османските документи и нашето минало. – В: *Богата история и революционни традиции. Из миналото на Търговищкия край*. София: Издателство на Отечествения фронт, 1987. с. 58 – 111.

Михайлова-Мръвкарлова, М, Михаила Стайнова. Творческото дело на Д. Ихчиев, Н. Попов, Г. Гълъбов и Б. Недков – принос в развитието на османистиката в България. – В: *България през XV– XIX век. (Историографски изследвания България XV – XIX век)*. Т. I, София: Издателство на БАН, 1987. с. 309 – 318.

1988

Михайлова-Мръвкарлова, М. Османските документи за промени в демографския облик на Разградския край през XV – XIX век. – В: *Материали за миналото на Разградския край*. Исторически музей, Разград, 1988. с. 28 – 55.

1991

Михайлова-Мръвкарлова, М. Предварителни бележки върху топонимията от Карнобатско. – В: *История и култура на Карнобатския край*. Т. I, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 1991. с. 28 – 32.

1999

Михайлова-Мръвкарлова, М. Етнокултурни процеси у кримските татари от Североизточна България. – В: *Съдбата на мюсюлманските общности на Балканите. Ислям и култура – изследвания*. София, 1999, Т. 4. с. 444 – 459.

2004

Михайлова-Мръвкарлова, М. Влиянието на българския език върху езика на османските документи. – В: *50 години специалност „Тюркология“ в Софийския университет „Свети Климент Охридски“*. Юбилеен сборник. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2004. с. 51–64. ISBN 978-954-071965-8.

2006

Михайлова-Мръвкарлова, М. Ръкописните сбирки на Библиотеката Сюлеймание в Истанбул. – В: *Български изтоковедски изследвания. 20 години ЦИЕК*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2006. с. 330 – 353. ISBN 978-954-07-2298-6.

2007

Михайлова-Мръвкарлова, М. Тапията – термини, изрази и печати. – В: *Словото – класическо и ново. Юбилейна конференция на Факултета по класически и нови филологии*. Т. 2. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2007. с. 122–135. ISBN 978-954-07-2525-3.

Михайлова-Мръвкарлова, М. За регламента при откриване на пазари и панаири в Османската империя през XIX в. – В: *Обикуване с Изтока. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова*. София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2007. с. 191 – 203. ISBN 978-954-523-097-4.

2009

Михайлова-Мръвкарлова, М. За татарите, татарските училища и татарските джамии в Североизточна България. – В: *Татарите в България – общество, история и култура. Сборник доклади от кръгла маса, проведена на 29.05.2009 г. в град Добрич*. Добрич: Културно-просветен център Наврез, 2009. с. 29 – 67. ISBN 978-954-91500-3-2.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Хюджет – термини, изрази и печати. – В: *Турският език и балканското културно взаимодействие. Türkçenin Balkan Kültürleri Etkileşimindeki Yeri. Юбилейна международна конференция на катедра „Турски език и литература“ в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“*. 4 – 8 юни 2008. Велико Търново: Фабер, 2009. с. 82 – 93. ISBN 978-954-400-176-6.

Отзиви, рецензии, анотации:

1966

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Ибрахим Татарлиев и Парашкев Симеонов Парушев*. Турски разкази. – *Български книгопис*. София, 1966. № 1737 (анотация).

1969

Възвъзова-Каратеодорова, К., М. Михайлова-Мръвкарлова. – *Yousif İzzedien. Arabic Manuscripts in the National Library of Sofia “Cyrille et Methode”*. Bagdad (Iraq): Academy press, 1968. 168 p. – В: *Известия на НБКМ*. Т. IX (XV). София, 1969. с. 305 – 307.

1974

Михайлова-Мръвкарлова, М. – Турски извори за българската история. Т. III (Sources sur l’histoire de Bulgarie. Vol. III). *Съст. и комент. Бистра Цветкова и Анастас Разбойников*. Изд. БАН, София, 1972, ч. I – преводи, 570 с.; ч. II – факсимилета 502 с. (Извори за българската история т. XVI). – *Bulgarian Historical Review. Academy of Sciences. Second year*. Sofia, 1974. Vol. 3. p. 117 – 119 (отзив).

1976

Михайлова-Мръвкарлова, М. – Интересен справочник. *Караджов, Сава*. Библиография. Международни отношения, политика и икономика на Република Турция 1945–1970. Т. I: Книги – чужди източници. София: Институт за външна политика „Ив. Башев“, 1976. 533 с. – *Библиотекар*. София, 1977. кн. 11. с. 45 – 46.

1984

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Велков, Аспарух Траянов, Петко Груевски, Стоянка Тодорова Кендерова, Ц. Николова*. Опис на джизие регистри, запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Кирил и Методий“. (Редактор: Бистра Андреева Цветкова). София: Народна библиотека „Кирил и Методий“, 1983. 228 с. + 8 с. факс. – *Библиотекар*. София, 1984. кн. 3. с. 32 – 34.

1994

Михайлова-Мръвкарлова, М. – Гагаузите и науката за тях. – *Библиотека*. София, 1994. кн. 2. с. 48 – 51. ISSN 0861-847X.

Михайлова-Мръвкарлова, Мария. – За началото на XIX век и за края на еничарите. – *Библиотека*. София, 1994. кн. 3. с. 45 – 47. ISSN 0861-847X.

Mihaylova-Mravkarova, M. – *Градешлиев, Иван*. Гагаузите (Гагаузы). Добрич. Библиотека „Дружба“ № 5, 1993, 127. – *Bulgarian Historical Review*, 1994. год. 22, кн. 4. с. 122 – 124. ISSN 0204-8906.

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Димитров, Страшимир*. Султан Махмуд II и краят на еничарите. София: Седем дни, 1993, 304. ISBN 954-8462-01-X – *Bulgarian Historical Review*, 1994. ISSN 0204-8906.

Михайлова-Мръвкарлова, М. – Малко повече за Македония! – *Библиотека*, 1994. кн. 1, с. 57 – 58. ISSN 0861-847X.

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *М. Николов, Н., Минчо Анчев, И. Бежева и др.* Атлас на ендемичните растения в България. София: Издателство на Българска академия на науките, 1992. 205 с., 164 сн. ISBN 954-430-004-X – *Наука за гората*, 1994. 2. с. 79 – 81.

1995

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Хаджиева, Нели, Валерия Мартинова*. Нов тематичен българо-турски речник: Икономика, търговия, финанси, банково дело, кредит, застраховки, счетоводство, транспорт, мениджмънт, маркетинг, туризъм. София: Пи-еМ – Пенчо Д. Мартинов, 1995, 312 с. – *Библиотека*, 1995. кн. 5. с. 27 – 28. ISSN 0861-847X.

1996

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Кендерова, Стоянка, Боян Бешевлиев*. Балканският полуостров, изобразен в картите на Ал-Идриси. Палеографско и историко-географско издание. София, 1990. 199 с. 23 карти. – *Известия на НБКМ*. София, 1996. Т. XXII (XXVIII). с. 613 – 615.

1997

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Севим Пиличкова*. Насрадин Оца и Итар Пејо – духовни близнаци. Институт за фолклор „Марко Цепенков“. Посебни издонија. Книга 24. Скопје, 1996. 355 с. – *Български фолклор*. 1997. год. XXIII, 5 – 6, 166 – 167. ISSN 0323-9861.

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Севим Пиличкова*. Турски реалистични народни приказни от Република Македонија. Том I. Скопје, 1997. 121 с.; Том II, Скопје, 1997. 343 с. – *Български фолклор*. 1997. год. XXIII, кн. 5 – 6. с. 167 – 168. ISSN 0323-9861.

1998

Mihaylova-Mravkaro, M. – Catalog of Arabic Manuscripts in SS Cyril and Methodius National Library. Hadith Sciences. Compiled by Stoyanka Kenderova. Edited by Muhammad Īsa Waley Al-Furqān. London: Islamic Heritage Foundation, 1995. 459 p. – *Études balkaniques*. 1998, 34/3–4. p. 240 – 243.

Михайлова-Мръвкарлова, М. – Нов опис на арабски ръкописи от сбирката на Ориенталския отдел на НБКМ. – *Библиотека*. 1998, 3–4. с. 60 – 62. ISSN 0861-847X.

2007

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Караханова, Емилия*. Лудогорските алиани. Опит за характеристиката им като етнокултурна общност. София, 2000, 152. – *Българско изтокознание. Acta orientalia bulgarica*. кн. 1. София, 2007, 141 – 143.

2008

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Д-р инж. Иван Иванов*. Лечебните свойства на растенията. Издателска къща „Жанет 45“, Пловдив, 2007, 600 с. ISBN 978-954-491-347-2 – *Библиотека*. 2008. № 2, 57. ISSN 0861-847X.

2015

Михайлова-Мръвкарлова, М. – *Нов модел на турската падежна система за българи*. (Милена Йорданова. Лингводидактическо моделиране на турската падежна система за българи. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014. 232 с. ISBN 978-954-07-3781-2). – *Чуждоезиково обучение*, София, 2014, год. XLII, кн. 2. с. 185 – 188.

Статии в популярни издания:

1972

Михайлова-Мръвкарлова, М. Шахнаме от Фирдуси – дар на Народната библиотека. – в. *Отечествен фронт: Любопитни факти*. Год. XXX, бр. 8745 от 23.11.1972. с. 4.

1975

Михайлова-Мръвкарлова, М. Нова книга за националнореволуционните борби на българския народ. – в. *Отечествен фронт*. София, 1975, Год. XXXIII, 1975. с. 5.

1987

Михайлова-Мръвкарлова, М. Етапи от помохамеданчване на населението от нашия край. Страници от миналото. – в. *Знаме на комунизма*. Търговище, 1987. бр. 19 от 14.02.1987.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Преди четири века по българските земи. Един полезен документален научнопопулярен справочник на наши османисти. – в. *Нова светлина*. бр. 18 от 07.02.1987.

Михайлова-Мръвкарлова, М. Българската народност през XV – XVI век. Приносът на съветската историческа наука за осветляването на живота на нашия народ през време на османското владичество. – В. *Нова светлина*. бр. 73 от 20.06.1987.

1989

Михайлова-Мръвкарлова, М. Народите не могат да бъдат излъгани. – В. *Студентска трибуна*. София, бр. 40 от 29.06.1989.

1994

Михайлова-Мръвкарлова, М. Остарели новини: Из съдържанието на непубликувани досега документи от Ориенталския отдел на Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. – В. *Музей*. [Издание на Съюза на Варненския научно-технически музей] (извънредно издание) май 1994, с. 2.

1996

Михайлова-Мръвкарлова, М. Един ферман от 1818 година за българските бежанци отвъд Дунава. – В. *Музей*. [Издание на Съюза на Варненския научно-технически музей] Година IV, бр. 10(38), октомври 1996, с. 8.

Научни преводи:

1971

Цветкова, Б. *Хайдутството в българските земи през XV – XVIII век*. Т. I. София, 1971. (Участие с **превод** на док. № 259, с. 335 – 337.)

1979

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Възпоменателен сборник по случай стогодишнината от Освободителната руско-турска война 1877–1878 г. Кн. I. Руско-турска освободителна война 1877 – 1878 г. Документален сборник*. София, 1979. (Участие с **издирване и картотекиране** на турските документи).

1982

Енциклопедия България. Т. 3, София, БАН, 1982. (Участие със статии: *Каймакѝм* – с. 276; *Касаба̀* – с. 366; *Кехѝя*, *Кетхуда* – с. 392.)

Енциклопедия България. Т. 4, БАН, София, 1984. (Участие със статии-те: *Меджлис* – с. 120, *Мутасариф* – с. 392, *Мухтар* – с. 394, *Мюдюр* – с. 402, *Мюфтия* – с. 403, *Найб* – с. 411, *Нахия* – с. 520).

1987

Митев, Й. Турски документ за Априлското въстание в Пловдивски санджак. – В: *Исторически преглед*. София, 1987, 1. (Участие с **превода** на османския документ).

2000

Разбойников, С. *Апостолите на свободата в Одринска Тракия*. София, 2000. 215. (Участие с **превод** на 54 османски текста).

Халдун, Т. „Тополата и хората“. – В: *Непознатият Изток*. София, 2001. с. 533–539 (**Превод** от османски език).

Редакторска дейност:

В периодични издания:

Сп. *Българско изтокознание. Acta orientalia bulgarica*. – член на редакционната колегия (1990 – 1994).

На книги:

İbrahimov, S., Zenginova, M. & Cinaliev, L. *Dostluk: Bibliyografya 1944 – 1966. Dostluk – Bulgaristan'da Türkçe Kitap ve Gazetelerde Bulgar-Sovyet Dostluğu 1944 – 1966*. Sofya: Narodna prosveta, 1968, 223 с. [„Дневник на дружбата. Библиография“] – участие в редакторски колектив (Редактори: Ахмед Арунов, Риза Моллов, Иван Фурнаджиев, Петко Груевски, Мария Михайлова).

Саръиванова, И. *Граматичен минимум по турски език*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2015. 184 с. ISBN 978-954-07-4027-0 (Редактори: Мария Михайлова-Мръвкарва, Юлия Кирилова, Татяна Евтимова).

Научно ръководство на магистърски тези:

1987

Османските документи от сбирката на Ориенталския отдел на НБКМ като извор за историята на българските земи. 1987. 57 с.

Кадийските сиджли като извори за историята на българските земи през XVII век. 1987. 94 с.

1991

Кипър в съчиненията на Кятиб Челеби „Подарък на големите от морските походи“ и „Космография“. Транскрипция и превод. 1991. 115 с.

XIX Yüzyılda Yunanlılar Tarafından Yazılan Türkçe Sözlük, Gramer, Okuma ve Ders Kitapları. 1991. 43 p. ve 94 p. ilâveler.

1992

Съчинението на Шукруллах бин Шехабедин Ахмед „Насладата от историята“ като извор за ранната османска история. Транскрипция и превод. 1992. 112 с.

Първи български османисти и ръководители на Ориенталския отдел на НБКМ. 1992. 74 с.

Първи български печати върху османски документи от XIX век (извлечени от ф. Русе № 112, Ориенталски отдел на НБКМ). 1992. 48 с., 23 с. приложения.

Помагала, учебници и речници на османски език, съставени от българци през XIX век. 1992. 62 с. и 75 с. факсимилета.

1993

Кипърски лични печати върху османски документи (XIX век), извлечени от ф. Кипър № 275А на Ориенталския отдел на НБКМ. 1993. 66 с. и 19 с. факсимилета.

Шифрованите османски телеграми от 1975 г. за района на гр. Кула. 1993. 66 с. и 96 с. факсимилета.

1995

Кануннаме. Обща характеристика и мястото му като исторически извор. 1995. 51 с. и 25 с. факсимилета.

Osmanlıcada Yunanca Alıntıları (Şemseddin Sami'nin Kamus-î Türkî'sindeki Yunanca Alıntıları). 1995. 195 с.

1997

Салнамето като исторически извор (Салнамета на Дунавския вилает от сборката на Ориенталския отдел на НБКМ). 56 с. и 20 с. факсимилета.

1999

Мурур тезкереси като свидетелство за самоличност в Османската империя (обща характеристика и мястото му като исторически извор). 1999. 53 с. и 26 с. факсимилета.

Фетвата като исторически източник. 1999. 106 с.

Описанието на София в Пътеписа на Евлия Челеби. 1999. 71 с.

Непубликувани трудове, доклади и рецензии:

1967

Баев, К. & Боев, Е. Гагаузика. Т. I. Текстове. (Транскрибирани гагаузки текстове, превод на български език и коментар). София, 1967, 935 с. (за Българска академия на науките – Институт по Балканистика) (рецензия)

1970

По въпросите, свързани с културния обмен между Турция и България в областта на ориенталистиката. Май 1970. (за Народна библиотека „Кирил и Методий“) (доклад).

1975

Състояние, главни насоки и основни задачи на ориенталистиката у нас.

Януари 1975; (за Народна библиотека „Кирил и Методий“) (доклад)

Гунчева, Евгения. *Характеристика на гагаузкия говор в село Раковски, Толбухински окръг.* София, 1975, 230 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (доклад).

По въпроса за Ислямския отдел в гр. Шумен като клон на ориенталския отдел при Народна библиотека „Кирил и Методий“. 2 април 1975. (за Народна библиотека „Кирил и Методий“) (доклад).

1982

Вировски, И. *Родовите дамки като основа и извор на тематичната теза: Глаголицата като фонетична транскрипция на прабългарската руническа дамкация (на родовите български дамки). Таблично представени 2000 дамки.* (рецензия с предложение за отпечатване – 08.02.1982)

Сотиров, К. Н. *Статистическо наблюдение върху езика на „Астрономи дерслери“ от Исхак Ърк (Извадка от 20 000 словоформи от 1 до 108 страница).* София, 1982, 146 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа)

Ахмедов, О. И. *Татарският говор на гр. Толбухин. Фонетика и морфология.* София, 1982, 130 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

Les pays balkaniques dans les sources Egyptiennes. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (работна рецензия – Мнение и оценка на труда за СИБАЛ). 1982.

1983

България и арабските земеописания и пътеписи от XIII – XIV век. София, 1983, 25. (за Народна библиотека „Кирил и Методий“) (рецензия).

Боев, Е., Самарджиева, В. & Кирилова, Ю. *Учебен турско-български речник.* София, 1983, 132 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за учебно помагало).

Василев, В. *Лексикалната система на гагаузкия говор в с. Българево, Толбухински окръг.* София, 1983, 168 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

1984

Иванов, Й. А. *Осман Пазвантоглу – типично явление за Османската империя.* София, 1984 (за ТНТМ – СУ) (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (работна рецензия).

1985

Хаджиев, Е. *Христоматия по османо-турски текстове (за историци)*. София, 1985, 157. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) – (вътрешна рецензия за учебно помагало).

1986

Москов, В. *Пътища и начини за асимилиране на българското население по време на османското владичество*. София, 1986, 66 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

Хаджиев, Е. *Османски език – учебник за историци*. 1986, 176 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за учебно помагало).

1987

Хаджиев, Е. *Комплекс пособия за студенти историци за изучаване на османски език*. I – 176 с., II – 359 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за учебни помагала).

Георгиу, К. А. *Турският говор на с. Потамия, Кипър*. 1987, 115 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

Матеева, В. И. *Въпросът за произхода, езика, етнографията и фолклора на гагаузите в научната книжнина*. София, 1987, 97 с., 1 карта. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

1988

Сидов, П. *Речниковата система на турския говор в с. Новачево, Сливенски окръг*. София, 1983, 145 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

Панайотов, Н. *Корпус на епиграфски паметници с арабско писмо от България. Т. I, Бургаски окръг, 1977 – 1986*. (за Окръжна дирекция Културно-историческо наследство, Бургас) (рецензия за дипломна работа).

1989

Божкова, Б. В. *Турската писмена традиция – писмени системи, правопис и обществена практика*. 1989, 86 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

1990

Бакърджиева, Т. *Корабостроене и корабоплаване по река Дунав. (XV – 70-те год. на XIX век)*. София, 1990, 81 с., 17 с. приложения. (за

Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

Минков, А. *Тапията като документ за собственост в Османската империя*. София, 1990, 145 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за дипломна работа).

1991

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Материали по османски език*. София, 1991. 40 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (учебно помагало за дисциплината „Османски език“).

1993

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Помагало по историческа граматика на турския език*. София, 1993. 75 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (учебно помагало за дисциплината „История и историческа граматика на турския език“).

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Помагало по османски език*. София, 1993. 45 с. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (учебно помагало за дисциплината „Османски език“).

1995

Йорданов, Й. *Превод на Свещения Коран*. 1995. (за Центъра по източни езици и култури в СУ „Климент Охридски“) (рецензия за научна изследване).

Рецензент и докладчик на научни трудове:

1988

Kirilova, Yuliya. *Çekimiyle Türkçe*. Sofya: Sofya Kliment Ohridski Üniversitesi, 1988, 617 p. (Рецензент: Мария Михайлова-Мръвкарлова) (рецензия за учебник).

2001

Бибина, Й. З. *История на турската литература – от зараждането ѝ до Танзимата*. Т. I. София, 2000. 256 с. – Относно конкурс за избор на старши научен сътрудник II степен по номенклатурната специалност 05.04.06 – Литературата на народите на Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия. [доклад пред Висшата атестационна комисия от 02.07.2001]

2002

Бело, Д. Л. *Общи лексикални балканизми от турски произход в български и албански (структурно-семантично моделиране)*. 2001. 237 с. – По процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 05.04.17 – Български език. [доклад пред Висшата атестационна комисия от 23.01.2002]

2013

Иванова, Р. М. *Следлозите в съвременния турски език*. Софийски университет „Св. Климент Охридски“. 01.04.2013. 199 с. [дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.1. Филология (Съвременен турски език)] (Рецензенти: доц. Юлия Кирилова, Мария Михайлова-Мръвкарлова).

Саръиванова, И. Н. *Сложни думи в османския език*. Софийски университет „Св. Климент Охридски“. 26.04.2013. 156 с. [хабилитационен труд за присъждане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Османски език и литература)] (Рецензенти: Стоянка Тодорова Кендерова, доц. Юлия Кирилова; становище: Мария Михайлова-Мръвкарлова и др.)

Йорданова, М. П. Лингводидактическо моделиране на турската падежна система за българи (през призмата на местен и отделителен падеж). Софийски университет „Св. Климент Охридски“. 05.06.2013. 260 (316) с. [дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.1. Филология (Съвременен турски език – граматика на турския език)] (Рецензенти: доц. Юлия Кирилова, Мария Михайлова-Мръвкарлова)

Участие в конгреси и научни конференции:

1966

Попов, Н. & Михайлова-Мръвкарлова, М., *Документи за балканските страни в архивните сбирки на Ориенталския отдел на Народна библиотека „Кирил и Методий“*. – Доклад, изнесен на I конгрес по балканистика в София, 1966 г.

1975

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Турцизмите в романа на Иван Вазов „Под игото“*. – Доклад, изнесен на научната сесия по случай 125-годишнината от рождението на Иван Вазов. Пловдив, 7 – 8 юли 1975 г.

1982

Mihaylova-Mravkarova, M. *Bulgaristan Tatarlarında Özel İsim Biçimleri*. – Доклад, изнесен на IV конгрес на Турското езиково дружество. Истанбул, 1982 г.

1984

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Османистиката в България през последните четиридесет години*. – Доклад, изнесен на Научна конферен-

ция на Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Климент Охридски“ София, 1984 г.

1986

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Пътят на Ботевата чета и официалните турски документи – новоиздирени извори.* – Доклад, изнесен на научната конференция „Христо Ботев и нашето съвремие“ в гр. Козлодуй, организирана от музей „Параход Радецки“. Козлодуй, май 1986 г.

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Османските извори у нас и тяхното значение като изворов материал за нашата история.* – Доклад, изнесен на научна сесия, организирана от историческия музей в гр. Шумен „Изтокът и България“. Шумен, юни 1986 г.

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Джизие регистър за Балчик и Каварна и имената на обложено с данък население.* – Доклад, изнесен на научна сесия на Исторически музей – Каварна. Каварна, август 1986 г.

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Историческото миналото на българското население от Западните Родопи.* – Доклад, изнесен на научна сесия „Минало, бит и култура на Западните Родопи“. Батак, декември 1986 г.

1987

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Османските документи и ислямизацията в Търговицките земи.* – Доклад, изнесен на научна конференция „Налагането на исляма в Търговицкия край“. Търговище, май 1987 г.

1988

Михайлова-Мръвкарлова, М. *За топонимите от тюркски произход в Карнобатско.* – Доклад, изнесен на научната конференция „История и култура на Карнобатския край“. Карнобат, 04 февруари 1988 г.

1989

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Османски свидетелства за историята на Каварна.* – Доклад, изнесен на научна конференция на Историческия музей в Каварна. Каварна, 05 октомври 1989 г.

2005

Михайлова-Мръвкарлова, М. *Тапията – термини, изрази и печати.* – Доклад, изнесен на Националната научна конференция на Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ „Словото – класическо и ново“. 05 – 06 декември 2005 г.

Участие в научни експедиции за проучване на гагаузите:

1961

От Института по български език при БАН в Североизточна България с научен ръководител Кръстьо Баев. (За събиране на езиков и фолклорен материал)

1982

По линия на научноизследователския план на националната програма „Гетика“ в Североизточна България в експедиция „Гагаузика“ с научен ръководител Емил Боев. (За събиране на езиков и фолклорен материал)

1983

По линия на научноизследователския план на националната програма „Гетика“ в Североизточна България в експедиция „Гагаузика“ с научен ръководител Емил Боев. (За събиране на езиков и фолклорен материал)

1984

По линия на научноизследователския план на националната програма „Гетика“ в Югоизточна България с научен ръководител Емил Боев. (За събиране на езиков и фолклорен материал)

По линия на научноизследователския план на националната програма „Гетика“ в Югозападна България с научен ръководител Емил Боев. (За събиране на езиков и фолклорен материал)

Самостоятелни експедиции за проучване на татарите от Балчик и района:

1960 – 1961

Проучване на говора на татарите от с. Момчил, Балчишко (за събиране на езиков и етнографски материал за дипломна работа на тема „Говорът на татарите от с. Момчил, Балчишко“ с научен ръководител ас. Емил Боев, защитена през 1961 г. с отличен 6).

1981

Проучване на личните имена на татарите от с. Момчил, Балчишко (за написване на доклад „*Bulgaristan Tatarlarının Özel İsimlerinin Biçimleri*“, изнесен на IV Конгрес на Турското езиково дружество в Истанбул, 1982 г.; и на статия „*Някои особености при личните имена на татарите от Североизточна България*“, публикувана в *Съпоставително езикознание*, 1994, кн. 3 – 4, с. 69 – 76.).

1982

Проучване на сведения за татарските училища в България в Североизточна България (за написване на статия „*Татарите и татарските училища в България*“, публикувана в *Минало*, 1995, кн. 4, с. 44 – 59.).

1983

Проучване на душевността на татарите от Североизточна България (за написване на статия „Етнокултурни процеси у кримските татари от Североизточна България“, публикувана в „Съдбата на мюсюлманските общности на Балканите. Ислям и култура – изследвания“. София, 1999, Т. IV. с. 444 – 459.).

1991 – 2000

Проверка и актуализиране на събрания езиков и етнографски материал от Балчик и Балчишко (за окончателна проверка на събрания материал за „Кримскотатарско-български речник (Балчишки говор)“. София: Авангард Прима, 2012. 294 с., съдържащ над 8500 думи).

Изнесени беседи по радиото:

1986

Михайлова-Мръвкарлова, М. „Османските документи за Търговищкия край“. Част I. – Беседа по радио „София“, 25.01.1986.

Михайлова-Мръвкарлова, М. „Османските документи за Търговищкия край“. Част II. – Беседа по радио „София“, 25.01.1986.

Михайлова-Мръвкарлова, М. „Българска земя – по османски документи“. – Беседа за Македония при откриване на радиостанция „България“.

Цитирани трудове на доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова:

1964

Боев, Е. П. Некоторые особенности татарского говора в городе Варна. – *Балканско езикознание*. София, 1964, год. VII, кн. 8, с. 69 – 86. (В статията се цитира дипломната работа на Мария Стоянова Михайлова „Речник на говора на с. Момчил“. София, 1964. 88 – на с. 71, с. 82, с. 85.).

1983

Велков, А., Груевски, П., Кендерова, С. & Николова Ц. *Опис на джизие регистрите, запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Кирил и Методи“*. София, 1983, 225. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 8.).

1984

Кендерова, С. *Опис на документите на арабски език, запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Кирил и Методий“ в София XIII – XIX в.* София: Народна библиотека „Кирил и Методий“, 1984, 388 с. + 14 с. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 21 – 22.).

1987

Стоянов, В. Изследване и обнародване на османотурски документални извори за историята на България. – В: *Историографски изследвания. България XV–XIX в.* Т. 1. София: Издателство на БАН, 1987. с. 298 – 308. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкаророва – на с. 292, с. 298 и с. 301.).

1989

Balta, E. L'Eubée d la fin du XVe siècle Économie et Population – Les registres de l'année 1474. Athènes, 1989, 431. (Цитирана е публикация на Мария Михайлова-Мръвкаророва "*Fontes Turcici historiae Bulgaricae*/Турски извори за българската история", VII, Sofia, 1986. – на с. 162 и с. 176.).

1990

Джингов, Г. Тиризис – Акре – Калиакра. Крепостно строителство. – В: *Калиакра. Крепостно строителство*. Т. 1. (други автори: Георги Джингов, Ана Балканска, Мария Йосифова). София: Издателство на Българската академия на науките, 1990, 208 с. (Цитирана е публикацията на Мария Михайлова-Мръвкаророва „Крепостта Калиакра през втората половина на XVIII в. (според турски архиви)“. – В: *Българско средновековие. Българо-съветски сборник в чест на 70-годишнината на проф. Ив. Дуйчев*. София: Наука и изкуство, 1980. с. 124 – 128. – вж. с. 21, бел. №46, №47, №55. Също и Средновековно укрепление – на с. 183, бел. №4, №5, №8 и №20.)

Панчовски, Д. Последните дни на Васил Левски. София 1990, 464. (В шеста глава „Шифрованата телеграма № 1117 от София до Търново“ се цитира и коментира публикацията на шифъра на същата телеграма, преведена от Мария Михайлова-Мръвкаророва през 1973 година в публикацията „Поп Кръстьо и шифрованата телеграма до Търново (Научно съобщение за шифъра на телеграмата с приложение на транскрипция, разшифроване и нов превод на телеграмата)“. – *Векове*. София, 1973, 3, с. 70 – 74. – от с. 163 до с. 192).

1993

Велков, А., Груевски, П., Иванова, С. & др. *Опис на османотурски документи за занаяти и търговия (XVI – XIX в.)*. София 1993, 898 с. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкаророва в Бележки – на с. 13 и с. 24.).

1996

Бакърджиева, Т. Българската общност в Русе през 60-те години на XIX век. Историко-демографско изследване. София, 1996, 205 с. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкаророва в „Опис на

тимарски регистри“. (Съставители: Мария Михайлова, Аспарух Велков, Петко Груевски. Редактор: Бистра Андреева Цветкова.) София, 1970, 96 с. – на с. 31.).

Силянова, Е. Емилова. Османотурски документи от XIX век за Белоградчишка каза и Белоградчик в Ориенталския отдел на НБКМ. – В: *Известия на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“*, Т. XXII (XXVIII) за 1994 г. София, 1996, с. 587 – 593. ISSN: 0204-6091 (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 591 – 593).

1998

Кил, М. Разпространение на исляма в българското село през османската епоха (XV–XVIII век). Колонизация и ислямизация. – В: *Мюсюлманската култура по българските земи. Изследвания*. София, 1998. с. 56 – 126. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова в „*Опис на тимарски регистри*“. (Съставители: Мария Михайлова, Аспарух Велков, Петко Груевски. Редактор: Бистра Андреева Цветкова.) София, 1970, 96 с. – на с. 108.).

Йосифова, М. Новооткрит паметник на ислямска култова архитектура в Калиакра. – В: *Мюсюлманската култура по българските земи. Изследвания*. София, 1998. с. 566 – 590. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова. – вж. бел. №14 – 17.).

1999

Венедикова, К. Сватбени ритуали, описани в житието на Демир Баба. – В: *Ислям и култура. Изследвания*. Т. 4. София: Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 1999, с. 197 – 248. ISBN 954-8872-22-6 (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 242.).

2000

Д-р Разбойников, С. *Апостолите на свободата в Одринска Тракия*. София: Иван Вазов, 2000. с. 215. (Изказана е признателност на Мария Михайлова-Мръвкарлова за превода на османските надписи върху публикувания в книгата снимков материал – 54 снимки с надпис на гърба на османски език.).

Dimitrov, S. Ottoman Studies in Bulgaria after Second World War. – *Études balkaniques*, 2000, № 1, с. 29 – 58. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова.).

2001

Иванова, С. Комплектуване, формиране и разкриване на сбирките на Ориенталския отдел на Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (към Пътеводител на Ориенталския отдел на НБКМ). – *Известия. Държавни архиви*, Т. 79. с. 3 – 49. [2001]. (Цитирани са публи-

кации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 4, с. 20, с. 26, с. 30, с. 37, с. 40 – 41) и с. 43.).

2002

Draganova, S. & Dimitrov, S. Bulgaristan'da Son 50 Yıl İçinde Osmanlı Dönemi Araştırmaları. – *XIII Türk Tarih Kongresi. Ankara, 04 – 08 ekim 1999. Kongreye sunulan bildiriler*. 1. cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2002. p. 401 – 458.

Кендерова, С. *Книги, библиотеки и читателски интерес сред самоковските мюсюлмани (XVIII – първа половина на XIX век)*. София, 2002. 352 с. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 295.).

2003

Калайджиева, К. *Материали за историята на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“: 1944 – 1978*. София, 2003, 662 с. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова и дейността ѝ като ръководител на Ориенталския отдел за периода 1965 – 1978 г. – вж. с. 341, с. 348, с. 352–353.)

Танчев, Е. М. Историята на един труд. – в. „*Поп Кръстю*“. 22.01.2003. (Цитирана е публикацията на Мария Михайлова-Мръвкарлова „Поп Кръстю и шифрованата телеграма до Търново (Научно съобщение за шифъра на телеграмата с приложение на транскрипция, разшифроване и нов превод на телеграмата)“. – *Векове*. София, 1973, 3, с. 70–74.).

2004

Грозданова, Е. & Андреев, С. “Şikâyet Defterleri” като извор за историята на Османската империя. – В: [*Петдесет*] 50 години специалност „Тюркология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Юбилеен сборник. София, 2004, с. 306 – 327. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова в „*Опис на тимарски регистри*“. (Съставители: Мария Михайлова, Аспарух Велков, Петко Груевски. Редактор: Бистра Андреева Цветкова.) София, 1970, 96 с. и „*Турски извори за българската история*“, Т. VII, София, 1986. и Т. 8. – на с. 325).

Драганова, С. Танзиматският период в българската османистика през последните петдесет години. – В: [*Петдесет*] 50 години специалност „Тюркология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Юбилеен сборник. София, 2004, с. 388 – 399. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 390, с. 393 – 395, с. 397 и с. 399.).

Димитрова, М. Имотното състояние на българката в София през XVIII – първа половина на XIX век според кадийските регистри. –

В: [Петдесет] 50 години специалност „Тюркология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Юбилеен сборник. София, 2004, с. 370 – 382. (Цитиран е лекционният курс на Мария Михайлова-Мръвкарлова по „Османска нумизматика и сфрагистика“, четен през учебната 2000/2001 г.).

Колева, С. & Мишев, Г. Приносът на някои историци и писатели в оклеветаването на поп Кръстю. – В: *Клеветата за поп Кръстю*. (Съставител: Светлана Колева; редактор: Георги Мишев) София: Чернат, 2004, с. 62 – 84. (Цитиран е преводът на телеграмата от София до Търново, публикуван през 1973 г. от Мария Михайлова-Мръвкарлова, с която не се доказва, че поп Кръстю е предател: „Поп Кръстю и шифрованата телеграма до Търново (Научно съобщение за шифъра на телеграмата с приложение на транскрипция, разшифроване и нов превод на телеграмата)“. – *Векове*. София, 1973, 3, с. 70 – 74.)

Антонов, С. Х. *Татарите в България*. Добрич: Неврез, 2004. 210 с. ISBN 954-91500-1-1 (Разгледан е приносният характер на статиите на Мария Михайлова-Мръвкарлова за татарските лични имена, за татарските училища и за етнокултурните процеси при татарите, като се очертава тяхното място при разглеждане на татарската проблематика в нашата историография – на с. 12 – 13, с. 15, с. 72 – 73, с. 84 – 85, с. 163, с. 196.).

2005

Grozdanova, E. Bulgarian Ottoman Studies at the Turn of Two Centuries: Continuity and Innovation. – *Études balkaniques*. 2005, год. XLI, № 3, р. 93 – 146. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова.).

Грозданова, Е. Българската османистика на границата между две столетия – приемственост и обновление. – *Исторически преглед*, 2005, год. LXI, № 1 – 2, с. 98 – 157. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова.).

2006

Гергова, А. А. *Книжовно-документално наследство*. Университетска библиотека № 459. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2006, 263 с. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 219 и следващите.)

2007

Гергова, А. А. Българската ориенталистика и приложимостта на книговедската проблематика в нея. – В: *Общуване с Изтока. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова*. София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2007, с. 43 – 58.

(Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова. – вж. бел. №29, №33 и №48.)

Панчева, Ц. & Дончева, А. Ориенталските колекции на Народна библиотека в контекста на процесите на опазването на националното книжовно културно наследство и достъпа до него. – В: *Обикуване с Изтока. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова*. София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2007, с. 84 – 95. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – на с. 94 – 95.).

Иванова, З. Самоков – Москва (за далечното пътуване на един ръкопис). – В: *Обикуване с Изтока. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова*. София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2007, с. 410–419. (Цитирана е книгата на Мария Михайлова-Мръвкарлова „Увод в османската сфрагистика“. София: Авангард Прима, 2006. 176 с. ISBN 978-954-323-240-6 – на с. 416.).

Бербер, Х. А. Преподаването на персийски език в рюшдийските училища на Османската империя. – В: *Обикуване с Изтока. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова*. София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2007, с. 470 – 478. (Цитиран е описът на Мария Михайлова-Мръвкарлова „Документи за просветното дело през XIX век в Османската империя, съхранявани в Ориенталския отдел на НБКМ“. – *Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий“*. Т. VII (XIII). София, 1967, с. 306 – 351. – на с. 478.).

2008

Добрева, М. Османски общообразователни институции в Дунавския вилает. Дисертация. София, 2008, Т. I. 425, Т. II. 426–556 + 34 приложения. (Цитирана е Мария Михайлова-Мръвкарлова – опис „Документи за просветното дело през XIX век в Османската империя, съхранявани в Ориенталския отдел на НБКМ“. – *Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий“*. Т. VII (XIII). София, 1967, с. 306 – 351. – на с. 18, 19, 38, 434.).

Kenderova, S. Bulgaristan Milli Kütüphanesi'ndeki Osmanlı Arşiv Dokümanları. Ottoman Archive Documents Kept in the Bulgarian National Library. – In: *“Balkan Ülkeleri Kütüphaneler Arası Bilgi-Belge Yönetimi ve İşbirliği” Sempozyumu Bildirileri. 05–07 Haziran 2008. Edirne/Türkiye*. p. 122 – 123. (Цитирани са публикации на Мария Михайлова-Мръвкарлова – всички описи на турски документи и монографичните изследвания.).

2013

Саръиванова, И. *Сложни думи в османския език*. София: Авангард Прима, 2013. 160 с. ISBN 978-619-160-099-1. (Цитирана е монографията на Мария Михайлова-Мръвкарлова „Следи от влиянието на българския език върху езика на османските документи (XV – XIX век)“. София: Авангард Прима, 2005. 248 с. – на с. 18).

Кендерова, С., Иванова & З. *Каталог на изложба. Иран и неговата история във фонда на Българската национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“*. София, 2013. (Цитирани са описи в „Описи и каталози“ – с. 8: *Опис на тимарски регистри*. (Съставители: Мария Михайлова, Аспарух Велков, Петко Груевски; Редактор: Бистра Андреева Цветкова). София, 1970, 96 с.; Михайлова-Мръвкарлова, Мария. *Опис на турски документи за Русия, Полша и Чехия, запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Кирил и Методий*. Част първа. (Съставител: Мария Стоянова Михайлова-Мръвкарлова). София: Народна библиотека „Кирил и Методий“, 1974. 126 с. + 10 с. факс.; *Опис на османотурски документи за занаяти и търговия (XVI – XIX в.), запазени в Ориенталския отдел на Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“*. (Съставители: Аспарух Траянов Велков, Петко Йорданов Груевски, Светлана Любомирова Иванова, Мария Стоянова Михайлова-Мръвкарлова, Никола Любомиров Робев, Силянова, Емилия Емилова; Редактор: Стефан Андреев.) София: Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 1993, 900 с.).

Сборник в чест на доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова:

2012

Османистиката. Исторически отговори за бъдещето. Юбилеен сборник, посветен на 75-годишнината на доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова. София: Авангард Прима, 2012. vi + 690 с. ISBN 978-619-160-013-7

Рецензии за трудове на доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова:

1976

Parzymies, A. Опис на турски документи за Русия, Полша и Чехия, запазени в ориенталския отдел на Народната библиотека „Кирил и Методий“. Част първа. *М. Михайлова-Мръвкарлова*. София, с. 126. – In: *Przegląd Orientalistyczny*. Warszawa, 1976. 97/1. p. 82–83.

1986

Драганова, С. Опис на турски документи за съпротивата и национал-нореволуционните борби на българския народ през XIX век. София, 1984, 342 с. + 8 с. факсм. – *Bulgarian Historical Review*, Sofia, 1986, № 2.

2007

Грозданова, Е. За българските лексикални заемки в османските документи от XV – XIX в. [рецензия за монографията на Мария Михайлова-Мръвкарлова „Следи от влиянието на българския език върху езика на османските документи (XV–XIX век)“]. София: Авангард Прима, 2005. 248 с.] – *Исторически преглед*, 2007, кн. 5 – 6, с. 218 – 228. (рецензия)

2012

Йорданова, М. *Михайлова-Мръвкарлова, Мария*. Кримскотатарско-български речник. Балчишки говор. София: Авангард Прима, 2012. 294 с. – *Чуждоезиково обучение*, 2013. год. XXXIX, кн. 2.с. 587 – 589.

2013

Даскалова, М. *М. Михайлова-Мръвкарлова*. Кримскотатарско-български речник (балчишки говор). – *Съпоставително езикознание*, год. XXXVIII, кн. 4, 2013. с. 117 – 119.

Йорданова, М. Историята, езикът и културата на кримските татари, населяващи Североизточна България. [рецензия за монографията на Мария Михайлова-Мръвкарлова „За кримските татари от Североизточна България. София: Авангард Прима, 2013. 134 с. ISBN 978-619-160-132-5.] – *Чуждоезиково обучение*, 2013. год. XL, кн. 4.с. 492 – 493.

Рецензия за сборник в чест на доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова:

2014

Желязкова, Ж. & Евтимова, Т. Османистиката. Исторически отговори за бъдещето. Юбилеен сборник, посветен на 75-годишнината на доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова. София: Авангард Прима, 2012. 690 с. – *Съпоставително езикознание*, 2014. Год. XXXIX, кн. 2. с. 100–105.

1975

Мария Стоянова Михайлова. – В: *Алманах на завършилите висше образование в Софийския университет „Климент Охридски“ 1888 – 1974*, Т. 3, София, 1975. (Алманахът е съставен хронологично. В раздел 1962 г. и посочена диплома ѝ с № 48 775 – Ориенталистика).

Мария Михайлова-Мръвкарва. *Алманах на Софийския университет „Климент Охридски“*. Т. 2. (1939 – 1988). И-О.София, 1975. (Съдържа кратки биобиблиографични данни за Мария Стоянова Михайлова-Мръвкарва – на с. 686 – 687.)